

GLASTUINBOUW

NIEUWSBRIEF VOOR GLASTUINDERS IN DE NOORDOOSTPOLDER EN ZUIDELIJK EN OOSTELIJK FLEVOLAND

ZORGELIJKE TIJD VOOR DE GLASTUINBOUW SECTOR

Bij het schrijven van deze nieuwsbrief zijn er nog veel onzekerheden door de coronacrisis. Veel glastuinbouwbedrijven maken zich grote zorgen over de continuïteit van hun bedrijf. De crisisorganisatie Corana Tuinbouw werkt hard aan een noodfonds. Daarnaast heeft u mogelijk zorgen over de gezondheid en eenzaamheid van familieleden, vrienden en werknemers. Als waterschap wensen wij u in deze tijd veel sterkte, wijsheid en een goede gezondheid toe. ■

UITSTEL BETALING WATERSCHAPSBELASTING

Kunt u door de crisis de waterschapsbelasting niet betalen? Dan kunt u tot 31 augustus 2020 uitstel van betalen aanvragen. Dit doet u via de website van GBLT: www.gbtl.nl/uitstel-betalen-ondernemer-zzper.

Betaalt u uw belastingaanslag via een automatische incasso? Dan stopt GBLT tot en met

31 augustus 2020 met het afschrijven als u in delen betaalt.

De normale invorderingsrente is verlaagd van 4% naar 0,01%.

Heeft u hierover vragen? Neem dan contact op met GBLT: www.gbtl.nl/contact. ■

In deze nieuwsbrief:

- Vijf vragen aan Guus Meis van Glastuinbouw Nederland
- Gebiedsgerichte Aanpak in Flevoland
- Meetresultaten gewasbeschermingsmiddelen
- Bedrijfscontroles en surveillance
- Zuiveringsplicht
- Perssappen uit opslag organisch materiaal
- Condenswater kas

UW WATERSCHAP

VIJF VRAGEN AAN GUUS MEIS VAN GLASTUINBOUW NEDERLAND

1. Wat is uw rol bij Glastuinbouw Nederland?

Mijn functie bij Glastuinbouw Nederland is Beleidsspecialist Water & Omgeving. In deze functie behartig ik de belangen van de aangesloten glastuinbouw-bedrijven op het gebied van Water & Omgeving. Dat betreft zowel de waterkwaliteit en de waterkwantiteit als de milieuvorschriften voor bijvoorbeeld afscherming van assimilatiebelasting en de opslag van (gevaarlijke) stoffen.

2. Wat houdt de Gebiedsgerichte Aanpak Glastuinbouw in?

De Gebiedsgerichte Aanpak Glastuinbouw (GAG) bestaat uit twee onderdelen. Ten eerste worden de meetresultaten van het oppervlaktewater in

een glastuinbouwgebied snel gedeeld met de ondernemers in dat gebied. Op die manier kunnen de ondernemers bepalen of hun bedrijfsvoering invloed heeft op de waterkwaliteit. Beter dan op basis van de gebruikelijke jaar-rapportages van waterschappen. Ook worden de gegevens door deskundigen van het waterschap en de sector geanalyseerd. De uitkomst daarvan wordt met de ondernemers gedeeld.

Het tweede aspect zijn de bedrijfscontroles. Alle glastuinbouwbedrijven worden tijdens dit project grondig nagelopen en dan met name de verschillende waterstromen en leidingen op het bedrijf. De toezichthouder heeft hierbij meer de rol van adviseur. Voor de verbeterpunten spreken ze samen hersteltermijnen af.

Alleen bij bewuste, grove overtredingen treedt de toezichthouder handhavend op. De resultaten van de metingen en de bedrijfscontroles worden periodiek met de ondernemers gedeeld via e-mail of bijeenkomsten.

3. Waarom is dit van belang voor glastuinbouwondernemers?

De waterkwaliteit rondom de glastuinbouwbedrijven is van belang voor bedrijven die het water gebruiken als gietwater. De waterkwaliteit is ook belangrijk voor het imago van de sector en voor de beschikbaarheid van gewasbeschermingsmiddelen. Bij de procedure voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen wordt namelijk rekening gehouden met aangetroffen normoverschrijdingen.

Guus Meis, Beleidsspecialist Water & Omgeving bij Glastuinbouw Nederland

De Gebiedsgerichte Aanpak is een arbeidsintensieve manier om de waterkwaliteit te verbeteren. Alle waterstromen moeten in goed beeld en op orde zijn. Toch vraagt het over het algemeen geen grote investeringen. Als de glastuinbouw op deze wijze de waterkwaliteit rondom de bedrijven op orde krijgt, voorkomt de sector daar verdergaande wetgeving mee.

“De waterkwaliteit rondom de glastuinbouwbedrijven is van belang voor bedrijven die het water gebruiken als gietwater. Het is ook belangrijk voor het imago van de sector en voor de beschikbaarheid van gewasbeschermingsmiddelen.”

4. Hoe ervaren ondernemers rond Luttelgeest en Ens de Gebiedsgerichte Aanpak?

De ondernemers ervaren het project als zinvol en vinden het goed dat het waterschap dit oppakt. De vertaling van de meetgegevens naar het eigen bedrijf wordt vaak als lastig ervaren. Dit komt doordat bepaalde middelen ook in andere (open) teelten in het gebied gebruikt mogen worden. Het is dan niet te achterhalen of het

van de glastuinbouw of uit andere teelten komt.

5. Wat wilt u Flevolandse ondernemers meegeven?

Zover de gegevens nu bekend zijn, wijkt Flevoland niet af van andere glastuinbouwgebieden in Nederland. Na de grote stappen die de afgelopen decennia zijn gezet met betrekking tot hergebruik van water, komt het nu aan op de details.

Goed watermanagement, het voorkomen van lekkages en aandacht voor de details, zoals waterstromen tijdens de teeltwisseling, zijn nu van belang. Het onderzoeksprogramma Glastuinbouw Waterproof levert ook steeds nieuwe informatie en inzichten op. Het is goed om regelmatig de website www.glastuinbouwwaterproof.nl te raadplegen voor nieuwe tips en wetenswaardigheden. Bedrijven kunnen zich ook aanmelden voor de tweewekelijkse nieuwsbrief. ■

GBIEDSGERICHTE AANPAK IN FLEVOLAND

Samen met Glastuinbouw Nederland is Waterschap Zuiderzeeland de Gebiedsgerichte Aanpak gestart. Op verschillende plaatsen in de kassengebieden meten we de gewasbeschermingsmiddelen in het oppervlaktewater. Zo krijgen we inzicht waar eventuele lozingen vandaan komen.

Ondernemers krijgen uitleg op startbijeenkomst

Op 16 oktober 2019 organiseerde Glastuinbouw Nederland een startbijeenkomst voor ondernemers uit Luttelgeest en Ens. We bespraken de Gebiedsgerichte Aanpak. Het waterschap gaf uitleg over de meetpunten en de eerste beschikbare analyse-resultaten. De ondernemers bespraken waar de gewasbeschermingsmiddelen

mogelijk vandaan komen en wat zij daar zelf aan kunnen doen.

We gaan in gesprek met ondernemers

Na de startbijeenkomst bezoekt het waterschap alle glastuinbouwbedrijven in Luttelgeest en Ens. Samen met de ondernemers maken we afspraken over verbeterpunten. Zo werken we samen aan het verminderen van de

hoeveelheid gewasbeschermingsmiddelen in het water.

Na het afronden van de bedrijfsbezoeken organiseren we een vervolgbijeenkomst

We bespreken de resultaten en hoe we de Gebiedsgerichte Aanpak gaan voortzetten.

Ook in Almere komt een Gebiedsgerichte Aanpak

In het glastuinbouwgebied van Almere starten we in de loop van dit jaar een Gebiedsgerichte Aanpak. ■

MEETRESULTATEN GEWASBESCHERMINGSMIDDELEN

Op een aantal locaties meten we elk jaar of er stoffen van gewasbeschermingsmiddelen in het oppervlaktewater zitten. Ook bepalen we of de concentraties van deze stoffen de waterkwaliteitsnormen overschrijden.

Meer meetpunten voor Gebiedsgerichte Aanpak

In 2018 is er voor de Gebiedsgerichte Aanpak in de glastuinbouwgebieden Luttelgeest en Ens een aantal extra meetpunten bijgekomen. Op de startbijeenkomst in Luttelgeest gaven ondernemers aan dat zij er graag nog een aantal meetpunten bij hebben. Daarom meten we vanaf eind 2019 ook ten noordwesten van Luttelgeest en in het aanvoerwater van Luttelgeest en Ens.

Normoverschrijdingen op diverse meetpunten

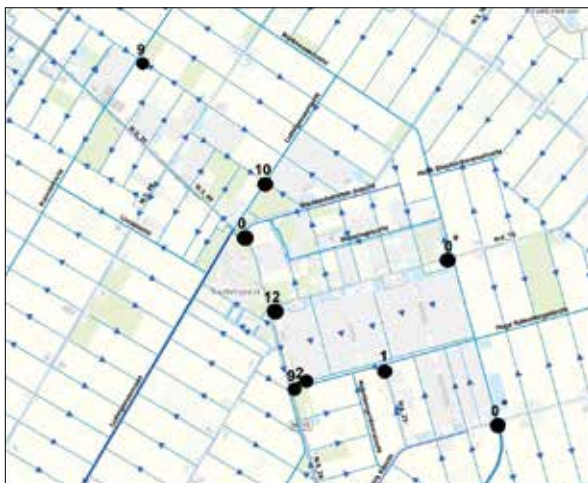
In het aanvoerwater maten we eind 2019 geen normoverschrijdende concentraties van stoffen uit gewasbeschermingsmiddelen. In de Blankenhammertocht in Luttelgeest waren er heel 2019 geen normoverschrijdingen, een mooi resultaat. Helaas zagen we op de andere meetpunten wel één of meerdere stoffen in te hoge concentraties. Zie figuur 1, 2 en 3 op de volgende pagina.

Relatie met gebruik in de glastuinbouw niet eenduidig

In overleg met deskundigen van Glastuinbouw Nederland bekijken we in hoeverre Normoverschrijdende stoffen door glastuinbouwbedrijven gebruikt kunnen zijn. Dat blijkt niet eenvoudig. Bij sommige meetpunten zijn er vrijwel uitsluitend glasteelten in de buurt en bij andere punten ook onbedekte teelten. In tabel 1 zijn de normoverschrijdende stoffen met merknamen van gewasbeschermingsmiddelen weergegeven. Veel van de middelen mogen in de glastuinbouw worden toegepast, maar vaak ook in andere sectoren. Een aantal middelen mag niet in de glastuinbouw worden toegepast. ■

Tabel 1: Normoverschrijdende stoffen gewasbescherming op 10 meetpunten in glastuinbouwgebieden in 2019:

stof	merknamen	aantal meetpunten	stof	merknamen	aantal meetpunten
imidacloprid	Admire	5	dichloorvos	vervallen insecticide	1
azoxystrobin	Ortiva	4	diethyltoluamide	biocide	1
spiromesifen	Oberon	4	esfenvaleraat	Sumicidin super	1
thiacloprid	Calypso	4	ethofenprox	Ethrel	1
pirimicarb	Pirimor	3	ethylchlorpyrifos	vervallen insecticide?	1
spinosad	Conserve, Tracer	3	fenamidon	Corzal, Astrix	1
acetamiprid	Gazelle	2	fipronil	biocide, vervallen insecticide	1
oxamyl	Vydate	2	mepanipyrim	Frupica	1
pendimethalin	Wing-P (herbicide)	2	methiocarb	Mesurool (zaadbeh. maïs)	1
piperonyl-butoxide	(hulpstof van) Spyro	2	methoxyfenozide	Runner	1
pymetrozine	Plenum (vervallen)	2	methylparathion	vervallen insecticide	1
pyraclostrobin	Signum	2	methylpirimifos	Actellic (na oogst beh. graan)	1
pyridalyl	Nocturn	2	mevinfos	vervallen insecticide	1
allethrin	biocide	1	pyridalyl	Nocturn	1
benzyladenine	Configure	1	teflubenzuron	Nomolt	1
carbendazim	(afbraakproduct van:) Topsin M	1	thiamethoxam	Actara, Cruiser	1
cyazofamide	Ranman Top	1	thiofanaat-methyl	Topsin M	1
cyprodinil	Switch	1	trans-fluoxastrobin	fungicide akkerbouw/groenten	1

Figuur 1: Aantal normoverschrijdende stoffen gewasbescherming in oppervlaktewater. Meetpunten glastuinbouwgebied Luttelgeest 2019 (* aanvoerwater glastuinbouw gebied)

Figuur 2: Meetpunten glastuinbouwgebied Ens 2019

Figuur 3: Meetpunt glastuinbouwgebied Almere 2019

BEDRIJFSCONTROLES EN SURVEILLANCE

Bedrijfscontroles 2019

Het waterschap bezoekt elk jaar een groot aantal glastuinbouwbedrijven. We controleren de bedrijven op het naleven van de milieuregels. Deze controles doen we tijdens kantooruren en we maken van te voren eerst een afspraak. In 2019 voldeed ruim 62% van de bedrijven volledig aan de regelgeving bij de eerste controle. Bij de overige controles waren er uiteenlopende verbeterpunten. Dit varieerde van administratieve zaken tot bijvoorbeeld ongezuiverde lozingen van drain-/drainagewater.

Surveillance glastuinbouw

Bij surveillance rijden we door de gebieden. In 2019 heeft team Water-toezicht naast bedrijfscontroles ook surveillance in de avonduren gehouden. Dit was in de glastuinbouwgebieden van Ens, Luttelgeest, Marknesse en Almere. Het doel was controleren op lozingen van drainwater in oppervlaktewater.

Resultaten surveillance

Bij de surveillance zijn bij verschillende bedrijven lozingen op oppervlaktewater gezien. Om na te gaan of het om

drainwater gaat, of om bijvoorbeeld regenwater, is met teststrips de hoeveelheid nitraat gemeten. Als er veel nitraat in het water zat, werd dit bemonsterd en onderzocht op nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen. Op een later tijdstip zijn die bedrijven bezocht voor een nadere controle op de lozings-situatie. We bespraken de uitkomsten en maakten afspraken als er maatregelen nodig waren.

Ook in 2020 is er surveillance in de avonduren. ■

ZUIVERINGSPLICHT

Per 1 januari 2018 geldt voor glastuinbouwbedrijven een verplichte zuivering van restwaterstromen. Het gaat om drainwater bij substraatteelt, drainage-water bij grondgebonden teelt en filter-spoelwater (als u spoelt met drain- of bemest gietwater). Dit restwater moet u met een rendement van tenminste 95% zuiveren op gewasbeschermingsmiddelen, voordat u het loost.

U heeft drie mogelijkheden om aan de zuiveringsplicht te voldoen:

1. Lozen van restwaterstromen stoppen;
2. Zelf een zuiveringsinstallatie aanschaffen;
3. Een zuiveringsinstallatie aanschaffen in een collectief met meerdere bedrijven. Hiervoor kon u maatwerk aanvragen. U kon dan uitstel van de

zuiveringsplicht krijgen tot 1 januari 2021.

Een collectieve zuiveringsvoorziening moet uiterlijk 1 januari 2021 in werking zijn

Als het collectief niet doorgaat of u niet (meer) mee doet, dan moet u uiterlijk 1 januari 2021 zelf aan de zuiveringsplicht voldoen. ■

PERSSAPPEN UIT OPSLAG ORGANISCH MATERIAAL

Bij opslag van organisch materiaal kan het oppervlaktewater verontreinigen. Bij de vertering van gewassen komt vocht vrij, perssappen genaamd. Deze sappen kunnen uit de opslag lekken en samen met regenwater in het oppervlaktewater terecht komen.

Waterleven kan afsterven

Perssappen bevatten hoge concentraties aan voedingsstoffen. Bacteriën onttrekken zuurstof aan het water om de voedingsstoffen af te breken. Hierdoor kan zuurstofgebrek of zuurstofloosheid ontstaan waardoor het waterleven afsterft. Als tijdens de teelt gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt, dan komen deze vaak ook in het water terecht.

Perssappen mag u niet lozen op het oppervlaktewater

U mag perssappen wel op het vuilwater-

riool lozen. Deze regels over opslag van organisch materiaal staan in het Activiteitenbesluit Milieubeheer. Als er geen vuilwaterriool is, draagt u zorg voor het opvangen en afvoeren van perssappen.

Het waterschap geeft voorlichting en houdt controles

Bij controlebezoeken en surveillance zien wij regelmatig perssappen uit een opslagcontainer naar oppervlaktewater stromen. Om het oppervlaktewater gezond te houden, zal het waterschap ook in 2020 aandacht besteden aan voorlichting, controle en surveillance. ■

CONDENSATER KAS

Condenswater in de kas kan gewasbeschermingsmiddelen bevatten. Daarom is het belangrijk zorgvuldig met de afvoer van condenswater om te gaan. Er zijn twee situaties:

1: Gescheiden afvoer van condenswater van het hemelwater

Condenswater wordt het beste gescheiden opgevangen van het hemelwater. Het wordt dan naar de drainsilo afgevoerd en hergebruikt. Bij het afvoeren naar het hemelwaterbassin mag het bassin niet overstorten. Een overstort naar oppervlaktewater mag alleen als het bassin groter is dan 3.500 m³ per hectare teeltoppervlak.

Of als een overstortvoorziening is geplaatst, vóórdat het condenswater in het bassin komt.

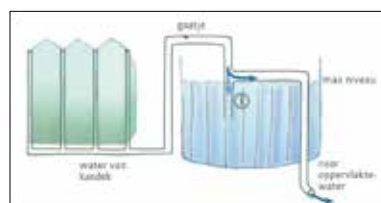
2: Vermengde afvoer van condenswater met het hemelwater

Als het condenswater wel samen met het hemelwater wordt afgevoerd, mag het hemelwaterbassin ook niet overstorten. Tenzij het bassin groter is dan 3.500 m³ per hectare teeltoppervlak of als een overstortvoorziening is geplaatst, vóórdat het condenswater in het bassin komt.

Eenvoudige overstortvoorziening vóór het hemelwaterbassin

Overstortvoorzieningen zijn vaak duur.

Een eenvoudige oplossing om een overstortvoorziening vóór het hemelwaterbassin te maken, ziet u in figuur 4.

Figuur 4: Eenvoudige overstortvoorziening vóór het hemelwaterbassin

Zodra het maximum niveau in het bassin bereikt is, stroomt het water van het kasdek rechtstreeks naar het oppervlaktewater. Een gaatje in de leiding is nodig om overhevelen te voorkomen. ■